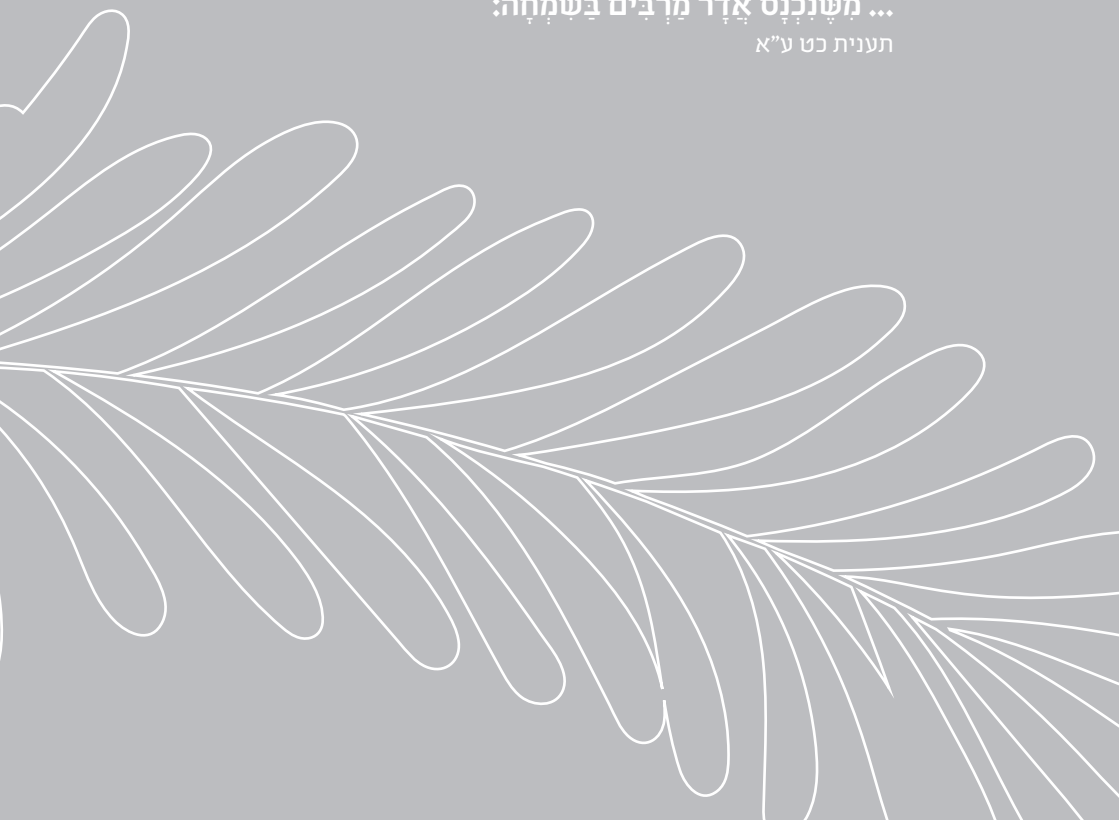

אָדָר

שירת מעגל החיים /
הליכה לבית הספר

אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיָּה דְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מְשֻׁמִּיָּה דְרַב
... מְשֻׁכְּנֵס אָדָר מְרַבִּים בְּשִׁמְחָה:
תענית כט ע"א

אצלנו בכפר טודרא

מילים: יהושע סובול. לחן: שלמה בר

ואז את חתן השמחה	אצלנו בכפר טודרא
שהגיע לגיל חמש	שבלב הרי האטלס
אצלנו בכפר טודרא	היו לוקחים את הילד
מכניסים לבית הכנסת	שהגיע לגיל חמש
וכותבים על לוח של עץ	כתר פרחים עושים לו
בדבש מא' ועד ת'	אצלנו בכפר טודרא
את כל האותיות בדבש	כתר בראש מלבישים לו
ואומרים לו:	שהגיע לגיל חמש
חביבי, לקק!	כל הילדים ברחוב
והייתה התורה שבפה	חגיגה גדולה עורכים לו
מתוקה כמו טעם של דבש	שהגיע לגיל חמש
אצלנו בכפר טודרא	אצלנו בכפר טודרא
שבלב הרי האטלס	

לה, לה, לה...

לה, לה, לה...

ב' ראש חודש אדר, יום שני, א' אדר 27.2

- א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו מצורפת גם לפני סיום ברכת המזון בקצרה.
- ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים קד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.
- ג. לאחר תפילת העמידה אומרים הלל בדילוג, עם ברכותיו.
- ד. מוציאים ספר תורה. מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בענין ראש החודש. מנהגקהילות התנועה לקרוא בפרשת בהעלותך בספר במדבר את פסוקי התרועה בראשי החודשים (עליה ראשונה: במדבר י 3-1; עליה שנייה: י 7-4; עליה שלישית, י 8-10; עליה רביעית י 8-10) (חזרה על עליה שלישית).
- ה. הקריאה המסורתית בענין קורבנות ראש החודש, מתוך פרשת "פנחס" שבספר במדבר (עליה 1: במדבר כח, 1-3; עליה 2: פס' 5-3; עליה 3: פס' 10-6; עליה 4: 15-11).
- ו. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או כנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ז. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת זכר למוסף.
- ח. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים של נשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי למוד ותפילה מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות בראשי חודשים תפילת שחרית ומוסף חגיגת ברחבת הכותל המערבי.
- ט. משנכנס אדר מרבין בשמחה - במהלך תפילות היום ראוי לתת ביטוי לשמחת החודש.

שבת פרשת תרומה, ו' אדר 4.3

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ומפטיר בפרשת תרומה. מפטירים במלכים א' ה 26 - 13. ההפטרה נבחרה משום התמקדותה בהקמת בית המקדש המזכירה את הקמת המשכן.
- ב. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת תצוה.

יום ה', י"א אדר, 9.3, תענית אסתר (הוקדם)

- א. תענית אסתר נקבעה בימי הביניים ואינה נזכרת במשנה ובתלמודים. רבים נוהגים להקל בה, בניגוד לתעניות החורבן. על פי כללי מועצת הרבנים המתקדמים אין מניעה מלערוך חתונות ואירועי שמחה ביום זה. בשנת תשע"ז מוקדמת התענית בשל העובדה שחג הפורים חל במוצאי שבת.
- ב. זמן התענית למקפידים בה - מעלות השחר ועד צאת הכוכבים והיא כוללת איסור אכילה ושתייה, אך לא את יתר העינויים הנוהגים ביום הכיפורים ותשעה באב, כדוגמת רחצה וסיכה ונעילת נעלי עור.
- ג. מוסיפים לתפילת העמידה את ברכת "עננו", הנמצאת במוסף התפילה. היחיד מוסיף בתפילתו את הברכה כחלק מברכת שומע תפילה. שליח הציבור, בחזרתו על התפילה, מוסיף את הברכה לאחר גאולה וקודם ברכת רופא חולי עמו ישראל, כברכה העומדת בפני עצמה. מנהג תימן להוסיף את ברכת עננו בכל תפילות היום. מנהג ספרד להוסיף את הברכה של היחיד ושל שליח הציבור בתפילת שחרית ותפילת מנחה. מנהג אשכנז ששליח הציבור מוסיף בחזרתו את הברכה בשחרית ובמנחה ואילו היחיד אומרה רק בתפילת המנחה.
- ד. קהילות המתפללות ביום תענית אסתר ועושות שימוש בסידור "העבודה שבלב", בו לא כלולה ברכת "עננו", יכולות להוסיף את השורות האחרונות של תפילת אבינו מלכנו לחתימת התפילה האישית לאחר תפילת עמידה. נוסח ברכת "עננו" וסדר אבינו מלכנו לימי תענית מופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ה. בתפילת שחרית בציבור קוראים בתורה לשלושה עולים מפרשת כי תשא, בפסוקים המזכירים את י"ג מידות הרחמים (עליה ראשונה: שמות לב, 14-11; עליה שנייה: שמות לד, 5-1; עליה שלישית: שמות לד, 10-5) בתפילת מנחה חוזרים על הקריאה מהבוקר ומפטירים בישעיה נה, 6 - נו, 8 (כמנהג אשכנז). ספרדים ועדות המזרח אינם מפטירים.
- ו. בשנים האחרונות מציינים ארגוני הנשים וארגוני הפלורליזם הדתי את יום המאבק למען מסורבות הגט והעגונות בתענית אסתר. בתפילות ביום זה ראוי להזכיר את מצוקתן של מסורבות הגט והעגונות ולשאת תפילה לשחרורן.
- ז. במהלך היום, ועד לערב פורים, נוהגים לתרום "זכר למחצית השקל" לארגוני צדקה. מנהג חלק מקהילות התנועה להקדיש את ימי התענית "הקטנים" בלוח השנה העברי ללמוד ולעשייה בנושאי חברה, התנדבות וצדק חברתי.
- ח. יום יא באדר הוא יום תל-חי, בו נפלו יוסף טרומפלדור ושבעה מרעיו, נשים וגברים, בקרב להגנת הישוב תל חי. בעקבות נפילתם חבר ברל כצנלסון את תפילת היזכור, ששמשה בסיס ליזכור הממלכתי לנופלים במערכות ישראל.

יזכור להרוגי תל חי / ברל כצנלסון. כב' אדר תר"פ.

יזכור עם ישראל את הנשמות הטהורות של בניו ובנותיו: שניאור שפושניק; אהרון שָׁר; דבורה דראכלר; בנימין מונטר; (זאב) שָׁרף; שרה צ'יז'יק; (יעקב) טוקר; יוסף טרומפלדור; הנאמנים והאמיצים, אנשי העבודה והשלום, אשר הלכו מאחרי המחרשה ויחרפו נפשם על כבוד ישראל ועל אדמת ישראל. יזכור ישראל ויתברך בזרעו ויאבל על זיו-העלומים וחמדת-הגבורה וקדושת-הרצון ומסירות-הנפש אשר נספו במערכה הכבדה. אל ישקוט ואל ינחם ואל יפוג האבל עד בוא יום בו ישוב ישראל וגאל אדמתו השדודה.

שבת פרשת תצוה, שבת זכור, יג אדר 11.3

- א. השנייה מבין שבתות "ארבע הפרשות". בשבת זו, הסמוכה לחג הפורים, מזכירים את מלחמת עמלק בישראל ואת חובת מחיית זכר עמלק.
- ב. מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים מתוך פרשת תצוה. בספר השני קוראים את המפטיר - מצוות זכירת עמלק ומחיותו בפרשת כי תצא (דברים כה, 17-19).
- ג. מפטירים בסיפור מלחמת שאול בעמלק בשמואל א' טו, 2-34.
- ד. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת כי תשא.
- ה. במוצאי השבת מתחילים בחגיגת חג הפורים וקוראים במגילה לאחר ההבדלה.

פורים, יום ראשון, יד' אדר

- א. מוסיפים את תפילת "על הנסים" בברכת ההודאה בתפילות העמידה ובברכת הארץ שבברכת המזון. המברכים ברכת המזון בקצרה מוסיפים: "הרחמן הוא יעשה לנו נסים כשם שעשה לאבותינו ואמותינו בימים ההם בזמן הזה".
- ב. בערב פורים (מוצאי שבת בלילה) קוראים את מגילת אסתר, טרם אמירת "עלינו לשבח" וחימת התפילה. נוהגים להבדיל על הכוס לפני קריאת המגילה.

- ג. בתפילת שחרית קוראים לשלושה עולים לתורה בסיפור מלחמת עמלק בישראל שבפרשת בשלח: שמות יז, 8-16 (שלושה פסוקים לכל עליה). לאחר קריאת התורה נוהגים לקרוא שנית את המגילה; יש הנוהגים לקרוא עוד בטרם החזרת התורה להיכל. יש הנוהגים לחזור על ברכות המגילה גם בקריאה בבוקר, ויש הנוהגים להמנע מכך.
- ד. אין קוראים את ההלל בחג הפורים. בין טעמי דין זה שנמנו כבר במסכת מגילה בתלמוד: אין אומרים הלל על נס שנעשה בחוץ לארץ לאחר שנכנסו ישראל לארץ; אין אומרים הלל כי ישראל לא השתחררו מעולו של המלך הזר וכן קריאת המגילה היא בעצמה אמירת ההלל המיוחדת ליום זה.
- ה. יש הנוהגים לקרוא את מזמור תהילים כב: "למנצח על אילת השחר" בערב פורים ובבוקרו, וזאת על רקע המדרשים המקשרים בין המזמור לאסתר המלכה.

עיקר דיני קריאת המגילה

- א. קריאת המגילה נעשית מתוך מגילת קלף כשרה, הכתובה בכתב סת"ם. השומע את הקריאה מבעל קריאה הקורא מתוך מגילה כשרה, יוצא ידי חובתו. בהעדר מגילה קוראים את המגילה מתוך ספר. נהוג שלא לברך על קריאת מגילה מודפסת.
- ב. מלכתחילה קריאת המגילה נעשית בטעמי הקריאה המיוחדים למגילות. בהעדר בעלי קריאה בטעמים ניתן לקרוא את המגילה בקריאה רגילה. נוהגים שקורא המגילה עומד בזמן הקריאה.
- ג. לפני קריאת המגילה מברכים שלוש ברכות: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על קריאת מגילה"; "שעשה ניסים לאבותינו ואמותינו בימים ההם בזמן הזה" וברכת הזמן (שהחיינו וקיימנו...). לאחר קריאת מגילה במניין מברכים את ברכת "...ברוך אתה יי הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם; האל המושיע". לאחר הברכה החותמת נוהגים לשיר את הפיוט "שושנת יעקב צהלה ושמחה".

ד. במהלך קריאת המגילה נהוג לקרוא יחדיו ובקול ארבעה פסוקים של גאולה:
 איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן-שמעי בן-קיש
 איש ימיני (אסתר ב, 5);
 ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה
 ותכריך בוצץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה (אסתר ח, 15);
 ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר (אסתר ח, 16);
 כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו
 דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל-זרעו. (אסתר י, 3).

יש הנוהגים אף לקרוא בקול את הפסוק:

”בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי
 הימים ויהיו נקראים לפני המלך (אסתר ו, 1).

לאחר קריאת הפסוקים על ידי הקהל, נוהג בעל הקריאה לחזור על הפסוק.
 מנהג חלק מן הקהילות לקרוא בקול אף פסוקים העוסקים בפועלה
 ובכבודה של אסתר לציון מעמדם השווה של הנשים (פרק ב, 7; פרק ה, 1;
 פרק ט, 36).

ה. נוהג לקרוא בניגון מגילת איכה את הפסוק המזכיר את גלות יהויכין,
 במסגרתה גלה מרדכי לפרס - ”אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר
 הגלתה עם יכניה מלך יהודה אשר הגלה נבוכדנאצר מלך בבל (אסתר ב,
 6). יש הנוהגים לקרוא בניגון איכה אף את המלים המתארות את משתה
 אחשוורוש ”יכלים מפלים שונים”, על יסוד האגדה שהכלים בהם מדובר
 הם כלי המקדש שגלו מירושלים.

ו. יש נוהגים לקרוא בניגון איכה אף את הפסוקים העוסקים ביחס המשפיל
 לנשים ובנקמת היהודים, בבחינת: ”בנפל אויבך אל תשמח”.

ז. קוראים את המגילה כאגרת. אין גוללים את היריעות שסיימו בקריאתן,
 אלא מותירים אותן פתוחות או מקופלות זו אחר זו. מנהג זה מקורו בצירוף:
 ”דברי האיגרת” המתייחס למגילה. (אסתר ט, 26).

ח. האבל רשאי לצאת מביתו לטובת קריאת המגילה בציבור אף במהלך ימי
 השבעה, וכל מצוות החג חלות עליו; אולם חג הפורים, אינו מבטל, ואף אינו
 דוחה, את אבלות השבעה והשלושים.

יתר מצוות החג ומנהגיו

- א. מצווה להעניק משלוחי מנות איש לרעהו, הכוללים לפחות שני מיני מאכל ומשתה. יוצאים ידי חובת המצווה במשלוח אחד המכיל שתי מנות. נוהגים לחלק את משלוחי המנות ביום הפורים עצמו, כדי להרבות את שמחת החג.
- ב. מצווה להעניק מתנות לאביונים לקראת הפורים ובמהלך היום, בכסף ובשווה כסף, באופן המאפשר להם לקנות את צרכי החג ולחגוג במהלכו. יוצאים ידי חובת המצווה במתן מתנה לשני אביונים. כתמיד, מן הראוי להקפיד הקפדה יתרה בכבודו של מקבל המתנה ובפרטיותו. נוהגים גם להרים בערב פורים תרומה לזכר "מחצית השקל".
- ג. נוהגים לערוך סעודה חגיגית בצהרי היום (להבדיל מיתר המועדים, שהסעודה העיקרית היא בערב החג) ולהרבות בה דברי ושירי שמחה ושטות. במהלך הסעודה נוהגים להתבסס ביון, במתינות, "עד דלא ידע".

שושן פורים, יום שני, טו' אדר 13.3

בערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, ובראשן ירושלים, נוהגים לציין ביום זה את חג הפורים על מצותיו ומנהגיו.

שבת פרשת כי תשא, שבת פרה, כ' אדר 18.3

- א. השלישית מבין שבתות "ארבע הפרשות". עניינה של שבת פרה הוא ההכנה לחג הפסח והיטהרותם של העולים לרגל לקראת חג הפסח.
- ב. בשחרית מוצאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים מתוך פרשת כי תשא. בספר השני קוראים למפטיר במצוות פרה אדומה בפרשת חקת (במדבר יט, 1-22). מנהג חלק מקהילות התנועה לקצר בקריאת המפטיר ולקרוא את תשעת הפסוקים הראשונים בלבד (במדבר יט 9-1). מפטירים ביחזקאל לו 15-36, בפסוקים שעניינם היטהרות העם מטומאתו. מנהג נוסף: יחזקאל לו 22-36.
- ג. חלק מקהילות התנועה נוהגות שלא לציין את שבת פרה באמצעות הקריאה בתורה ובהפטרה, בשל התמקדותה בענייני טומאה וטהרה הקשורים במקדש. בקהילות אלו מוציאים ספר תורה אחד בלבד, מעלים שבעה קוראים ומפטיר בפרשת "כי תשא" ומפטירים במלכים א' יח, 39-20 (כרוב המנהגים). ההפטרה נבחרה משום ענין מאבקו באילנות של אליהו הנביא, המזכיר את תגובתו של משה למעשה עגל הזהב. גם בקהילות אלו מן הראוי לציין בדברים את המנהג המסורתי של שבת פרה ואת ההכרעה הקהילתית שלא לנהוג לפיו.
- ד. במנחה קוראים לשלושה עולים מתוך פרשת ויקהל.

שבת פרשות ויקהל ו-פיקודי, שבת החודש, כ"ז אדר 25.3 - שבת מברכין

- א. הרביעית והאחרונה מבין שבתות "ארבע פרשיות", המציינת את ההכנות לבוא חודש ניסן וחג הפסח.
- ב. בשחרית מוציאים שני ספרי תורה מן ההיכל. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים מתוך פרשות "ויקהל" ו"פקודי". בחתימת הקריאה בפרשות מכריזים, טרם ברכתו של העולה השביעי לאחר קריאת התורה, "חזק חזק ונתחזק" לציון חתימת הקריאה בספר שמות.
- ג. בספר תורה השני קוראים את המפטיר המיוחד לשבת "החודש" מתוך פרשת בא בשמות יב 20-1. מנהג נוסף למפטיר: שמות יב 8-1. ההפטרה ביחזקאל מה-16 מו 18 וענינה תיאור ההכנות לחג הפסח במקדש.
- ד. מן הראוי לנצל את שבת החודש על מנת לעודד את חברי הקהילה לתרום לצדקה ולגמול חסדים, לרבות במסגרת מבצע "קמחא דפסחא" של קרן בכבוד.
- ה. לפני הכנסת ספרי התורה להיכל מברכים את חודש ניסן ומכריזים על ראש החודש שיחול ביום שלישי.
- ו. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת ויקרא.

